

HOE OUD IS STUIVENES TE ACHTERBERG?

Een van de oudste nog bestaande monumenten van Achterberg is de donjon (woontoren) van de voormalige middeleeuwse hofstede "Stuivenes" (Stuivenes). Deze wordt momenteel gerestaureerd door de huidige eigenaar Ter Haar, die er tevens een nieuw woonhuis tegenaan bouwt.

Bij het graven van de bouwput naast de donjon, werd de onderbouw van een trap gevonden die mogelijk toegang gaf tot een deur in de zijgevel, die nu is dichtgemetseld.

Er wordt nog steeds gespeculeerd hoe oud Stuivenes nu werkelijk is. Rond de donjon zijn meest scherven van op zijn vroegst 15e/16e eeuw gevonden. Toch bestond Stuivenes als hofstede reeds begin 15e eeuw, zoals blijkt uit een charter uit 1434; bij een aantekening "van Stuvnest achterberch van een stuck lants...", vinden we de passage "... gelegen is over den berch in den gerechte van rienen. Int eerste een hofstede mitten land dair aen gelege, dair Harman Quijnt .. in der tijt op woent en Pauwels Thueren voirsz. voir tijd toe te behoren, plach dair oestwert naest gelege den svriesen steghe, zuidwert die gemeenstraet, westwert Pet van Wijck ende Johan van Riene ende noertwert Evert van Grotenvelt".

Verder nog interessant in deze akte is de volgende passage: "Ite noch een stuck lants gehieten proseshovell daer oestwert naest gelege is den svriesen steghe, zuidwert die weer van Oestbroeck ...etc."

Reeds eerder maakte ik melding van de "predicxstoell" te Achterberg; mogelijk gaat het hier om dezelfde heuvel of een andere stopplaats bij de middeleeuwse Cunera-processies. Nog een mogelijkheid is dat het een plek was waar van ouds recht werd gesproken.

Ongelden soo Reële als Personele, verschenen
 over den Jare 1680 voor soo veel die betaelt moeten
 worden by *Willem rijse Doornenball* —

Eerstelijck gebruyck den seipen

de hofstede de Stuvener
 Mergen Hond Roeden Lands, daer nu

Eygenaer van is *gijbert corn. van wey* Anno 1599.
 aengebracht op de Naem van
 als Eygenaer, ende van

als Bruycker, op Oudschild stuyv. Jaetlijcx, komt voor

het Oudschild- en Schelling-geld met Gader-geld	—	fac.	10 — 19 — 9
<i>van 1/2 van 2 1/2 van 1/2 van 1/2</i>	—	—	1 — 9 —
<i>van 1/2 van 1/2 in de ma</i>			

Gedeelte uit de Oudschildgeldkohieren van 1688 met betrek-
 king tot de te betalen gewestelijke belasting over de
 hofstede Stuvener en bijbehorende landerijen.

Stuvenest was in de 15e eeuw in bezit van de familie Valkener (Valkenaar) en werd in 1494 door Joncfrou Janna Johan Velkeners dochter overgedragen aan het Agnietenklooster te Rhenen.

Het goed Stuivenes bestond waarschijnlijk uit twee gedeeltes, einde 17e en begin 18e eeuw bewoond respectievelijk door Willem Arijse Doornenball en zijn zoon Peter Willemsen Doornenbal, die het toen in pacht hadden van (de erven) Gijsbert Cornelisz. van Ingen (Willem van Ingen) en Domheer Anthonie van Wijck.

Deze Anthonie van Wijck was waarschijnlijk een zoon van Johan van Wijck, domheer en cameraer van het Kapittel van St. Pieter te Utrecht, wonende te Utrecht, en die te Amerongen 16.4.1655 trouwde met Aletta Steck, afkomstig uit Veenendaal.

Stuivenes was midden 17e eeuw in bezit van de familie Steck en ging later (tenminste deels) over op de domheren Van Wijck.

De Doornenbal's hebben bijna een eeuw lang op Stuivenes gewoond (woonden er vermoedelijk reeds in 1675), zoals gebleken is uit Oudschild-, Haardsteden- en Familiegeldkohieren (Gemeente Archief Rhenen).

Zo blijkt uit aantekeningen in de Oudschildgeld manualen dat Willem Arijse Doornenball de hofstede "Stuijvenes" bewoonde in onder andere 1688 en 1711 (zie afbeelding). Ook blijkt hieruit dat toen een deel van Stuivenes nog aan de familie Steck toebehoorde.

Bronnen:

1. Cartularium van het Agnietenconvent uit begin 16e eeuw, met een Gothische omslag, Archief K, K & K No. 1224 Rijksarchief te Utrecht.
2. A.J. de Jong, De oudste geschiedenis van "Stuivenes(t)" een eeuwenoude boerderij te Achterberg, Oud Rhenen 1989, No.3.

3. A.J. de Jong, Verbouwing c.q. restauratie van Stuivenes te Achterberg, Oud Rhenen 1990, No.3.
4. Manualen Haardsteden-, familie-, en Oudschildgeld, Oud Archief Gemeente Rhenen No.'s 275, 279, 282, 337, 294, 296, 301 en 303.

A.J. de Jong

